

Recenzja

W postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki dr Anny Dominiki Waligórskiej, wszczętym uchwałą Rady Naukowej ds. stopni w dziedzinie sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

dr Anna Dominika Waligórska uzyskała stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne nadany uchwałą Rady Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w dniu 17 kwietnia 2013 roku. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Środki symetrii*. Promotorem w przewodzie doktorskim był dr hab. Jacek Kornacki. Zatrudniona była na stanowisku asystenta w Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu prowadzonej przez prof. Jacka Zdybla na Wydziale Malarstwa w październiku 2007 do wrzesienia 2017. Od października 2017 do chwili obecnej zatrudniona jest na stanowisku adiunkta w Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu prowadzonej przez prof. Jacka Zdybla na Wydziale Malarstwa. Od października 2017 do chwili obecnej zatrudniona jest także na stanowisku adiunkta w Dyplomującej Pracowni Malarstwa prowadzonej przez prof. Macieja Świeszewskiego, na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Od ukończenia studiów czynnie zajmuje się malarstwem sztalugowym, ściennym, witrażem, projektowaniem oraz ilustracją. Aktywność artystyczną łączy z pracą dydaktyczną i organizacyjną na macierzystej uczelni. Jest autorką 14 wystaw indywidualnych w kraju i za granicą, uczestniczyła w 60 wystawach zbiorowych. Jej prace prezentowane były m.in. w Niemczech, Serbii, Czechach, na Słowacji, Ukrainie, Białorusi, Węgrzech i we Włoszech Należy przytoczyć przykłady z wielu wystaw indywidualnych i zbiorowych z dorobku autorki z okresu po obronie doktoratu: *Środki symetrii*, Zatoka Sztuki, Sopot, 2013, Galeria Likovni Salon, Novi Sad, Serbia, 2014, Książnica Pomorska, Szczecin, 2017, *Małe prozy*, Galeria Nowy Warzywniak, Oliwski Ratusz Kultury, Gdańsk, 2019, *Gry dziecięce*, Galeria Gdyńskiego Centrum Filmowego, Gdynia, 2019. Wystawy zbiorowe: *For4*, międzynarodowa wystawa malarstwa, galeria Caffè, Štrbské Pleso, Słowacja, 2013, Dom Polski, Wilno, Litwa, 2013, *Landscapes*, Galeria Bartók, Budapeszt, Węgry, 2016. Salon artystyczny, wystawa zbiorowa, Leer, Niemcy, 2017, Wystawa malarstwa w Tarnopolu, Ukraina, 2017, *Way of life*, Museum Nahim Isaias, Guayaquil, Ekwador, 2018, *Nowe spojrzenie*, Galeria Polskiej Sztuki Współczesnej, Muzeum Narodowe w Gdańsku, 2019,

Two landscapes, wystawa malarstwa, Slovenská výtvarná únia, Galeria Umelka, Bratislava, Słowacja, 2020, *Nie-widzialne*, wystawa malarstwa, Galeria Peron, Stacja Orunia, Gdańsk, 2021. Prace autorki znajdują się w kolekcjach publicznych, m.in. w Muzeum Narodowym w Gdańsku, Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie, Fundacji Artystycznej Podróży Hestii, Muzeum Nahim Isaias w Guayaquil (Ekwador), w kolekcjach prywatnych w Polsce i za granicą. Jako autorka ilustracji współpracuje z wydawcami literatury pięknej (m.in. Książkowe Klimaty, Znak). Jest stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2008) oraz Prezydenta Miasta Bydgoszczy (2018), dwukrotną laureatką nagrody Prezydenta Miasta Gdańska (2006, 2014) oraz Fundacji im. Franciszki Eibisch (2007). W 2004 roku otrzymała stypendium *Artystyczna Podróż Hestii* – miesięczny pobyt w Nowym Jorku. W 2012 roku wygrała Międzynarodowy Konkurs Galerii Zewnętrznej Miasta Gdańska, którego przedmiotem było stworzenie identyfikacji wizualnej (grafiki na ścianach osłonowych wiat przystankowych) Pomorskiej Kolei Metropolitalnej. W 2020 roku otrzymała Nagrodę Rektora III stopnia. Od 2020 roku jest przewodniczącą Wydziałowej Komisji do Spraw Jakości Kształcenia. Jest autorką wielu realizacji w przestrzeni publicznej (projektów własnych oraz grupowych wykonywanych ze studentami Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu). W 2018 roku była członkinią zespołu badawczego rekonstruującego fresk *Niebo polskie* w auli dawnego Gimnazjum Polskiego w Gdańsku. Jest laureatką nagród i stypendiów, które otrzymała po doktoracie takich jak: nagroda III stopnia Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, 2020, stypendium dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, Biuro Kultury Urzędu Miasta Bydgoszczy, Bydgoszcz, 2018, stypendium Kulturalne Miasta Gdańska na wydanie katalogu *Środki symetrii*, 2014, II nagroda w konkursie malarskim Barwy Lasu, Międzynarodowy plener Pole Sztuk, Rodowo, 2013. Ważnymi osiągnięciami kandydatki są także książki: *Ziele i zoo* (z Miłozsem Waligórskim), ASP, Gdańsk, 2019. *Monografia Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku*, ASP, Gdańsk, 2017, *Małe prozy* (z Miłozsem Waligórskim), ASP, Gdańsk, 2016, *Środki symetrii*, ASP, Gdańsk, 2014. Warto podkreślić jej aktywność dydaktyczną o charakterze międzynarodowym: 2019 - wyjazd dydaktyczny (STA) w ramach Erasmus+ do uczelni Akademia Umetnosti w Nowym Sadzie, Serbia (wykład i warsztaty z techniki enkaustyki). Wyjazd dydaktyczny jako profesor wizytujący w uczelni Akademia Umetnosti w Nowym Sadzie, Serbia (wykład i warsztaty z techniki sgraffito). 2018 - wyjazd na międzynarodowe targi nauki i sztuki (3. International Mersin Science Week), Mersin, Turcja. Warsztaty mozaiki, Fundacja APROFE (Guayaquil, Ekwador). 2015 - wyjazd i wykład na Uniwersytecie Michała Beli w Bańskiej Bystrzycy, Słowacja (temat: *Symbolizm w malarstwie Jacka Malczewskiego*). Wykazuje się dużym zaangażowaniem w działalności organizacyjnej, pełniąc wiele funkcji na ASP, w tym: 2020 – Przewodnicząca Wydziałowej Komisji do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia. 2019 - Członkini Rady Programowej kierunku Malarstwo. 2017–2019 - Członkini Rady Wydziału Malarstwa.

2017 - Koordynatorka Dni Otwartych na Wydziale Malarstwa ASP w Gdańsku.
2008–2019 - Praca na stanowisku asystenta/adiunkta podczas przeprowadzania egzaminów wstępnych na Wydział Malarstwa ASP w Gdańsku. Jest również organizatorką licznych wystaw studenckich, recenzji prac dyplomowych. Wiele realizacji z zakresu projektów badawczych, ilustracji, witrażu, malarstwa ściennego, a także instalacji znakomicie dopełnia całość opracowania habilitacyjnego. Możemy dostrzec w jej aktywności twórczej zaangażowanie w pracę artystyczną i dydaktyczną. Wieloletnia współpraca wystawiennicza ze środowiskiem twórców z własnej uczelni może zjednywać jej uznanie. Cały wymieniony powyżej dorobek Anny Waligórskiej wpisuje się w autentyczne, profesjonalne osiągnięcia odpowiednie dla naukowo, artystycznej działalności akademickiej. Znacząca twórcza praca jak również udokumentowane dokonania jej sztuki oraz aktywność popularyzatorska, umożliwiającą stwierdzić zgodność z wymogami ustawy o stopniach naukowych.

Ocena osiągnięć artystycznych dr Anny Waligórskiej

- według wymagań określonych w artykule 219 ust.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dz. U z 2021 poz. 478 ze zm.)

Towarzyszącym komponentem składowym oceny kandydatki jest charakterystyka opisująca osiągnięcie artystyczne, prezentująca dorobek twórczy i zawodowy. Opracowanie teoretyczne w przewodzie habilitacyjnym rozważane jest jako referencja, nakierowująca na potencjał intelektualny dydaktyka. W tej pracy zredagowana różnokierunkowo i uniwersalnie, w badawczy sposób przedstawiająca zgłębiane zagadnienia. Można zdiagnozować, że jest ona wyartykułowaniem światopoglądowych zapatrywań na własną sztukę. Manifestuje również jej zawodowe kwalifikacje, jako dydaktyka prowadzącego zajęcia ze studentami, istotnie oddziałując na ich twórczy rozwój i kształcenie. Treść tego opracowania koncentruje się zasadniczo na omówieniu doświadczeń studyjnych, wynikających z inspiracji towarzyszących powstaniu dwóch malarskich cykli. Pokazuje jak można wizualne wrażenia i uczucia przeobrazić na bogaty język sugestywnych, barwnych znaczeń. Zauważamy tu zbiór ważnych twierdzeń i podsumowań zaczerpniętych z wieloletniego doświadczenia i poszukiwań autorki, mający związek dodatkowo z problematyką filozoficzną. Decydują one o właściwym a także potrzebnym uzupełnieniu całościowego zasobu wiadomości w ramach inicjatyw oraz koncepcji akademickich w dyscyplinie sztuk pięknych. Anna Waligórska odpowiedzialnie i szczerze posługuje się własnym zbiorem analiz osobistych spostrzeżeń oraz preferencji artystycznych priorytetów. W jej twórczości możemy zaobserwować przemyślane rozwiązania struktury malarskiej a ponadto kompetentne konstruowanie semantycznej i symbolicznej atmosfery. Pełen rozmachu talent autorki, oryginalność jej kreatywnej wyobraźni jest samodzielną i odrębną strategią nowatorskich realizacji.

Należy również skonstatować, że ujawnia wysoki stopień fachowego przygotowania i dodatkowo nieszablonowych, autorskich komentarzy. Zwraca uwagę w tej sztuce chęć zdobycia osobistych umiejętności kształtowania malarskiego języka i rozwijania możliwości warsztatowych. Prezentacja dorobku artystycznego i zawodowego kandydatki opiera się w głównej mierze na dwóch cyklach obrazów pt. *małe prozy/Mapy krajobrazu* powstałych w latach 2016–2020 oraz *Gry dziecięce* zrealizowanych w latach 2018–2019, zgłoszonych jako dzieło habilitacyjne. Jak zauważamy realizm formy, jaką posługuje się w budowaniu własnych opowieści, może być definiowaniem własnych, artystycznych światów. Spotykają się w nich realne sceny, przetworzone przez autorkę, dotykające również metafizycznych znaczeń. W formie zbliżających się także do abstrakcji czy realizmu magicznego. W malarskim przedstawieniu krajobrazu pt. *Chorażówka*, akwarela, gwasz na papierze widzimy fragment wodnego obiektu na słonecznej łące. Obraz tworzony jest w kontrastowych barwach, opartych na ciepłych żółcieniach i zieleniach. Gorąca atmosfera zderzona jest z zimnym kolorytem wyobrażonych, eliptycznych kształtów wody i jej lewitującego odbicia nocnego nieba z delikatnie zaznaczonymi gwiazdami. Zaproszeni jesteście tu do własnych przemyśleń nad zagadkowymi, ponadczasowymi archetypami, proponowanymi przez autorkę. W tej twórczości uwidacznia się szereg zagadnień o charakterze odwiecznych antynomi. Należą do nich, osobiście interpretowane takie jak: wieloznaczność uczuć, intymność i tajemnica. Ciężar tych znaczeń uwidacznia się na przykład w obrazie pod tytułem *Głuszynek*. Głównym elementem kompozycji jest sugestywnie palący się ogień. Można odczytać jego wymowę symbolicznie, jak również dostrzec w nim strukturalno, abstrakcyjną dominantę w kształcie trójkąta, dramatycznie przecinającą zieloną przestrzeń o zróżnicowanej, malarskiej materii. W następnej pracy *Samośka* dostrzegamy krajobraz, którego znaczny fragment wyróżniony jest geometrycznym elementem, mogącym przypominać próbkę. Widać w niej właściwą część, oczyszczonego widoku nieskazitelnej natury. Istotą obrazów z cyklu *Małe prozy* jest wspólny mianownik malarstwa i literatury. Domena ta jest wieloraka i posiada różnorodne konwencje. Autorka wykorzystując ich afiliacje, interpretuje swoje opowieści w czysto, malarskich formach. W czasie jej licznych podróży po Słowacji, Węgrzech oraz Serbii powstało wiele artystycznie zinterpretowanych przeżyć, zapisanych w obrazach. Fascynacje mapami z ich graficzno, rysunkowymi wartościami, jak również z ukrytymi sensami symbolicznymi, umożliwiło stworzenie cyklu obrazów pt. *małe prozy/Mapy krajobrazu*. Między innymi w pracy *Padina* ujawniają się pod malarską formą, odpadających połączy tynku tajemnicze fragmenty mapy. W kolejnych kompozycjach z tej serii uwagę zwracają szczególnie wyróżnione gamy kolorystyczne, identyfikujące kontrast kolorów, ciepłych, zimnych, opozycji mocnych barw z czerniami czy też przełamanymi bielami. Widać tu także oszczędne w kolorze akwarele oparte na delikatnej grze szarości. Interesująco prezentują się gwasze, skonstruowane w malarski sposób, w których przestrzenie realnego krajobrazu przecinają pionowe pasy rysunkowo, potraktowanych detali map.

W *Małych prozach* inspiracją były na pozór mało widoczne fragmenty zniszczonej powierzchni architektury. Szczątki odpadającego tynku i farby odsłoniły przed twórcą tajemnicze, nowe, malarskie pejzaże. W swoich opracowaniach kandydatka utrwaliła w artystyczny sposób niepowtarzaną duchowość odwiedzanych krajów. Cykl *Mapy krajobrazu* przedstawione były na wystawie w Muzeum Nahim Isaias w Guayaquil w Ekwadorze, kwiecień 2018 roku. Obok serii akwarel i gwaszy nierozłącznym elementem ekspozycji było malarstwo ścienne, stanowiące przestrzeń artystyczną o charakterze *site specific*. Następnym cyklem obrazów stanowiącym jedną z głównych składowych osiągnięć artystycznych są *Gry dziecięce*, z lat 2018–2019. Obrazy były prezentowane w Galerii Gdynińskiego Centrum Filmowego w Gdyni w 2019 roku. Malarstwo to powstało z inspiracji podczas przemyśleń nad ukrytym, symbolicznym egzystowaniem przedmiotów codziennego użytku. Autorka próbowała wydobyć indywidualne cechy z natłoku otaczających ją rzeczy, często pozbawionych po pewnym czasie własnych, użytkowych funkcji. W kompozycjach pt. *W pudełku* widać chęć nadania odrębnych właściwości drobnym przedmiotom. Widzimy na tych płótnach iluzjonistyczną metodę malowania z francuskiego *trompe l'oeil*. Ten sposób organizacji dzieła, umożliwia wywołanie na dwuwymiarowej powierzchni wrażenia realnej rzeczywistości. Z wnętrza kartonowych pudełek o monochromatycznych, ugrobowych barwach wyglądają do nas zwykle o już niemal osobowym życiu zabawki, malowane mocnymi i kontrastowymi kolorami. Zapoznajemy się z obrazami w formie kwadratów pt. *Księżyc, Basen i Porzeczki*, z wewnętrzną konstrukcją owali, jakie mogą oznaczać powierzchnie stołu z dziecięcymi przedmiotami do zabawy i gier. Tytuły tych kompozycji mają być również kluczem, wskazówką do nadania właściwych znaczeń zwykłym rzeczom jak torba z tworzywa, która już stała się księżycem a rozlana, niebieska woda przemieniła się w basen dla lalek. Mocne, emanujące energią barwy oparte na kontraście temperatur, dają dynamiczny efekt w malarskiej serii *Gry dziecięce*. Żywiołowość i witalność oddziałująca z tego malarstwa, zaakcentowana jest wewnętrznym, emitującym promienne kolory światłem. Ważną częścią uzupełniającą główne opracowanie habilitacyjne jest Cykl *Martwa natura* lub *Resztki* z 2017 roku. Są to namalowane w tradycyjnej technice olejnej obrazy, formą i kolorystyką przypominające pełne szczegółów kompozycje *nature morte*. Jak pisze autorka „Z jednej strony są świadectwem nieodwracalności przemian, jakim podlega materia wskutek działania czasu, z drugiej zaś – stanowią niezbitą dowód życia. Odpadki znajdują się więc w stanie „pomiędzy”, są nie tylko niemymi świadkami naszej codzienności, lecz także jej utrwalcami”. Następnymi seriami obrazów są Portrety i Pejzaże. Autorka patrzy na zjawisko pejzażu w analityczny sposób i zapisuje za pomocą własnej formy sztuki przemiany jego struktur, kształtów w zależności od różnych pór dnia oraz zmieniającego się oświetlenia. Dostrzegam w tym rodzaju twórczości cały szereg możliwości kontemplacyjnych. Następuje tu także mżliwość głębszej autorefleksji nad otaczającym światem natury. Natomiast portretując osoby artystka stara się dotrzeć do istoty często ukrytych, psychicznych cech i specyfiki wnętrza konkretnych osób. Łączy w umiejętny sposób fizyczne podobieństwo z duchowymi przymiotami obrazowanych ludzi. Portrety te posiadają cechy emocjonalno, poetyckie.

Harmonizowane są w jej kompozycjach, właściwymi dla własnego stylu środkami malarskimi. Jest to między innymi specyficzne światło, nadające kolorowi szczególny klimat. Można je skonfrontować z dobrym wierszem o intensywnej, wrzistej mocy. Oryginalność sztuki Anny Waligórskiej przedstawia równowagę pomiędzy niepokornym temperamentem a racjonalną interpretacją opracowywanego, artystycznego zagadnienia. Cykle malarskie w habilitacyjnym dziele są rezultatem intensywnej pracy i wnikliwych, malarskich umiejętności. Umieszczone w autoreferacie komentarze i refleksje, sądy oraz przekonania odnoszące się do próby zdefiniowania własnych, twórczych konstatacji, przedstawiają szerokie spektrum wiedzy autorki, wskazujące na zasięg jej artystycznych pasji i zamiłowań. Stanowią istotne wyjaśnienia o jej koncepcyjnych i aspiracjach a ponadto o odrębności osobistej rozumianej metody tworzenia sztuki. Możliwości wykonawcze pozwalają jej na przekraczanie granic poznanych, malarskich standardów. Prezentuje się nam dojrzała artystka i dydaktyk. Ambitnie dąży do do zapoznania odbiorców z własnymi, odrębnymi przekonaniem i poglądami na temat malarstwa oraz jego prawdopodobnych przeznaczeń w obecnych, skomplikowanych uwarunkowaniach społecznych. Swoją sztuką stara się zadawać więcej niekonwencjonalnych pytań niż sugerować gotowych odpowiedzi. Wydaje się, że wyniki tego opracowania habilitacyjnego oddają i charakteryzują wielorakie a także wnikliwe rozwinięcie wielu nurtów tradycji sztuki europejskiej. Poznawcze oraz eksploratorskie nastawienie do badanej problematyki malarstwa, umożliwia sugerować wiarygodną opinię o jej wszechstronnej i dojrzałej osobowości twórczej.

Ocena końcowa, konkluzja

Znacząca ranga artystycznej kreacji połączonej z przygotowaniem warsztatowym a ponadto naukowym, oraz malarstwo komponowane w oryginalny i wnikliwy sposób, wielotorowość omawianych wątków sztuki, wskazuje na dojrzałą koncepcję twórczą. Jest ona pasjonująco i dociekliwie scalona z pracą dydaktyczną. Potwierdzam, że wnosi zasadniczy udział w rozwój dziedziny sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Umożliwia to sformułować z pełnym przeświadczeniem deklarację, że kandydatka spełnia wszystkie wymagania określone w artykule 219 ust.1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dz. U z 2021 poz. 478 ze zm.). Wnioskuje o nadanie dr Annie Dominice Waligórskiej stopnia doktora habilitowanego.

prof. Krzysztof Skarbek

